

KONSERNIOHJE

Inarin kunta

Valtuuston 26.4.2018
hyväksymä

Sisällys

1 KONSERNIOHJEEN TARKOITUS JA TAVOITE.....	2
2 SOVELTAMISALA.....	2
3 KONSERNIOHJEEN KÄSITTELY JA HYVÄKSYMINEN	5
4 KONSERNIOHJEEN SITOVUUS.....	5
5 KUNNAN TOIMIELINTEN TOIMIVALLANJAKO.....	5
6 KESKITETYT KONSERNITOIMINNOT	7
6.1 Keskitetyn toiminnan järjestäminen ja ohjeistus.....	7
6.2 Hankintoja ja omaisuuden luovutuksia koskevat ohjeet.....	7
6.2.1 Konsernin sisäiset hankinnat.....	7
6.2.2 Hankintayhteistyö.....	7
7 KUNTAKONSERNIN TALOUDEN JA INVESTOINTIEN SUUNNITTELU JA OHJAUS.....	8
7.1 Talousarvio	9
7.2 Sijoituksista päättäminen	9
7.3 Takauksen ja vakuuden antaminen	10
8 KONSERNIVALVONTA, RAPORTOINTI JA RISKIENHALLINTA.....	10
8.1 Konsernin valvonta.....	10
8.2 Sisäinen tarkastus ja valvonta	10
8.3 Raportoinnin sisältö ja rajoitukset.....	11
8.4 Riskienhallinta.....	12
9 KUNTAKONSERNIN TARKASTUS	12
9.1 Tilintarkastajan valinta	12
9.2 Tarkastuslautakunnan tehtävät konsernin tarkastuksessa.....	12
10 HENKILÖSTÖPOLITIikka	13
11 KONSERNIPALVELUT.....	13
12 TIEDOTTAMINEN KONSERNIA KOSKEVISTA ASIOISTA.....	14
13 TYTÄRYHTEISÖJEN NEUVOTTELUVELVOITTEET	14
14 KUNNAN TYTÄRYHTEISÖJEN HALLITUSTEN KOKOONPANO JA NIMITTÄMINEN.....	15
15 KUNNAN TYTÄRYHTEISÖJEN HYVÄ HALLINTO-JA JOHTAMISTAPA	16

1 KONSERNIOHJEEN TARKOITUS JA TAVOITE

Kunnan konserniohjeella luodaan puitteet ensisijaisesti kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle kunnan tavoitteiden mukaisesti. Ohjetta noudatetaan soveltuvin osin myös osakkuusyhteisöjen ja kuntayhtymien omistajaohjauksessa.

Konserniohjeella pyritään yhteisöjen ohjauksen yhtenäistämiseen, toiminnan läpinäkyvyyden lisäämiseen sekä kunnan yhteisöstä saaman tiedon laadun parantamiseen ja tiedonkulun tehostamiseen.

Konserniohjeen tavoitteena on yhdenmukaistaa ohjauksen menettelytapoja ja tehostaa kuntakonsernin johtamisen edellytyksiä siten, että kuntakonsernia ja kunnan muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kuntakonsernin kokonaisuus huomioon ottaen.

Konserniohjeella varmistetaan kunnan strategian ja omistajapolitiikan laadukas toteuttaminen ja tehokas kehittäminen.

Ohjeella pyritään varmistamaan, että omistajaohjaus tapahtuu tarkoituksenmukaisesti, luotettavasti ja tehokkaasti.

2 SOVELTAMISALA

Konserniohje koskee kuntaa ja sen tytäryhteisöjä sekä näiden tytäryhteisöjä. Kuntayhtymissä ja kunnan osakkuusyhteisöissä kunnan nimeämien edustajien tulee pyrkiä siihen, että kunnan konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä.

Kuntakonserniin kuuluvat tytäryhteisöt, joihin kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tarkoitettu määräysvalta.

Kuntalain 47 §:n mukaan konserniohjeessa tulee antaa tarpeelliset määräykset ainakin:

1. kuntakonsernin talouden ja investointien suunnittelusta ja ohjauksesta
2. konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestämisestä
3. tiedottamisesta ja kunnan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaamisesta
4. velvollisuudesta hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa
5. konsernin sisäisistä palveluista
6. kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpanosta ja nimittämisestä
7. kunnan tytäryhteisöjen hyvästä hallinto- ja johtamistavasta

Inarin kuntakonserni:

Inarin kunta

- Peruskunta
- Tilapalveluliikelaitos
- Ruokapalveluliikelaitos
- Kalatalouden kehittämisrahasto taseyksikkö
- Elinkeinot & kehitys Nordica taseyksikkö
- Saariselän kehittämisrahasto taseyksikkö

Kunnan tytäryhteisöt:

- Inarin Paikallisradioyhdistys ry
- Saariselän Siula (92,20 %)
- Saariselkä Oy (100 %)
- Kiinteistö kehitys Inlike Oy (100 %)
- Nuoriso- ja luontomatkailukeskus Inari Oy (100 %)
- Inergia Oy (100 %)
- Medinari Oy (76,84 %)
- Inarin kiinteistöt Oy (100 %)

Tyttärien tytäryhtiöt

- Kiinteistö Oy Inarin Kultapiisku (84,3 %)
- Inarin Lapin Vesi (92 %)
- Inergia Lämpö Oy (100 %)
- Tunturi-verkko Oy (73 %)
- Inarin Vuokra-asunnot Oy (100 %)
- Keskinäinen Kiinteistö Oy Sevettijärven Palvelukeskus (100 %)
- As. OY Inarin Rajanraito (100 %)
- As. OY Vuopajan ranta (100 %)

Yhteisyhteisö

- Ellappi Oy (16 %)

Kunnan osakkuusyhteisöllä tarkoitetaan kirjanpitolain 1 luvun 7 ja 8 §:ien tarkoittamaa omistusyhteisyrittystä ja osakkuusyrittystä.

Kunnan osakkuusyhteisöjä ovat seuraavat yhteisöt:

- Inari- Saariselkä Matkailu Oy (24,5 %)

Kunta on jäsenenä seuraavissa kuntayhtymissä:

- Lapin liitto (3,74 %)
- Kolpeneen palvelukeskuksen Ky (3,98 %)
- Lapin Sairaanhoidopiiri KY (3,74 %)
- Pohjois-Lapin alueyhteistyön Ky (40,00 %)
- Lapeco (16,73 %)

Omistusyhteisyyshyö

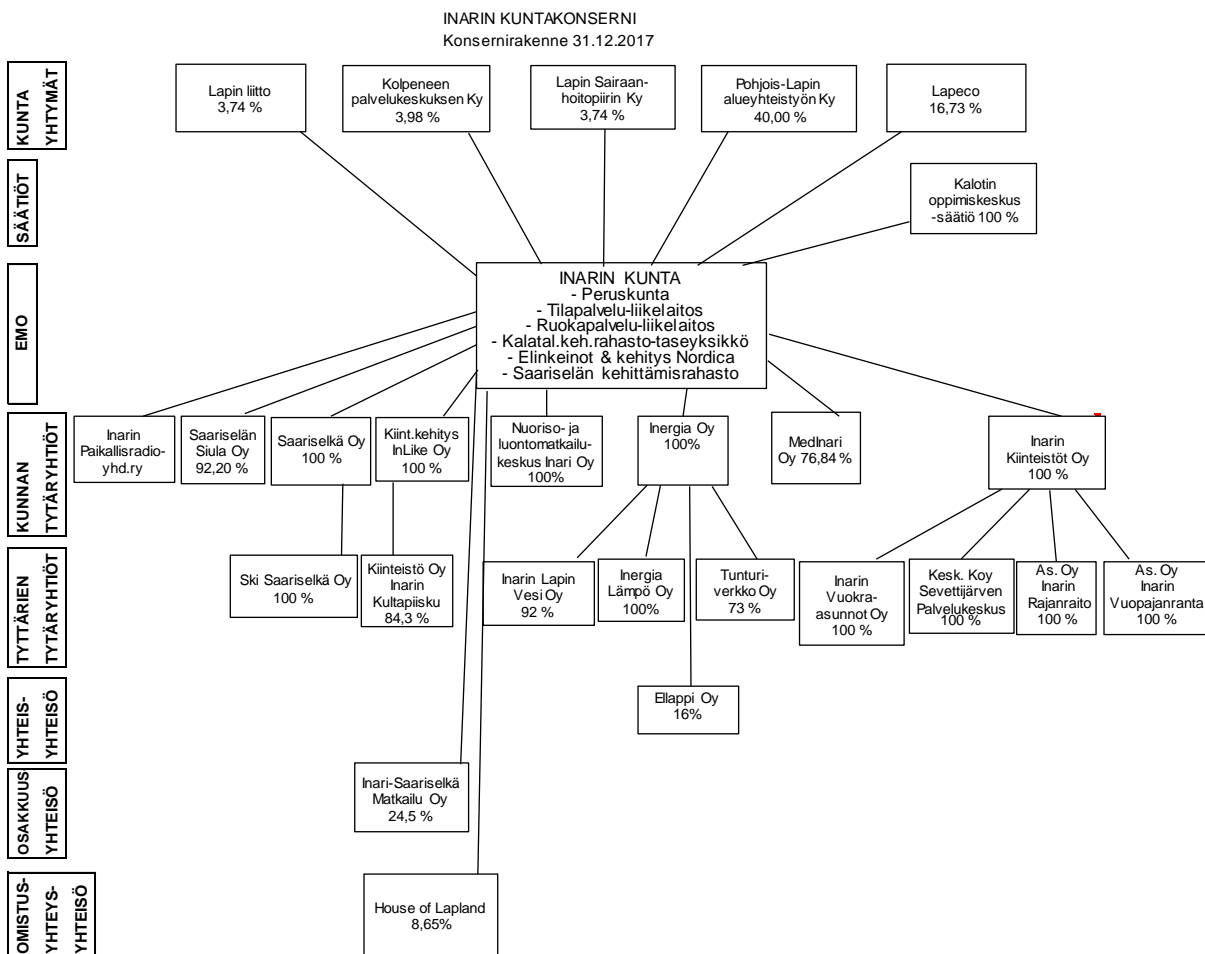
- House of Lapland 8,65 %

Säätiöt

- Kalotin oppimiskeskussäätiö (100 %)

Kunnanhallitus ja konsernijaosto:

Kunnanhallituksessa on 9 jäsentä, joista valtuusto valitsee kunnanhallituksen puheenjohtajan ja 2 varapuheenjohtajaa. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Kunnanhallituksessa on konsernijaosto, jossa on 5 jäsentä, joista valtuusto valitsee jaoston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Jaostoon voidaan valita muitakin kuin kunnanhallituksen jäseniä tai varajäseniä. Jaostossa on kolme varajäsentä, joista kuka tahansa voi osallistua puheenjohtajan kutsusta jaoston kokoukseen varsinaisen jäsenen poissa ollessa.

3 KONSERNIOHJEEN KÄSITTELY JA HYVÄKSYMINEN

Konserniohjeen hyväksyy kunnanvaltuusto.

Konserniohje käsitellään ja hyväksytään kunnan määräysvallassa olevien tytäryhteisöjen yhtiökokouksessa ja hallituksessa sekä muiden tytäryhteisöjen vastaavissa toimielimissä. Samalla tytäryhteisö sitoutuu konserniohjeen noudattamiseen kokonaisuudessaan.

Tytäryhteisöjen toimitusjohtajien tai vastaavien sekä kunnan nimeämien edustajien yhtiökokouksessa tai vastaavassa sekä hallituksessa olevien kunnan edustajien tehtävänä on huolehtia siitä, että nämä ohjeet tulevat asianmukaisesti käsitellyksi, hyväksytyiksi ja toimeenpannuksi.

4 KONSERNIOHJEEN SITOVUUS

Kuntakonsernissa hyväksytyjä konserniohjeita noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä tai yhtiöjärjestyksestä tai säännöistä muuta johdu.

Käyttäessään omistajaohjausta kunta ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella (yhdenvertaisuusperiaate).

Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa pakottavaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon on syytä ilmoittaa ristiriidasta välittömästi kirjallisesti kunnanjohtajalle.

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen tai kuntayhtymän johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

5 KUNNAN TOIMIELINTEN TOIMIVALLANJAKO

Valtuusto (KuntaL 14 §)

- määrittelee kunnan tavoitteet ja sen mukaiset kunnan omistajapolitiikan linjaukset
- päättää toiminta- ja taloussuunnitelmassa kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista

- asettaa strategiset tavoitteet kuntakonsernissa
- hyväksyy konserniohjauksen periaatteet konserniohjeissa.

Kunnanhallitus

- vastaa omistajapolitiikan, omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen kehittämisestä ja valmistelusta valtuustolle
- nimeää edustajat tytä- ja osakkuusyhteisöjen yhtiökokouksiin ja kunnanhallituksen puheenjohtajan läsnäolo- ja puheoikeudella yhtiöiden hallitusten kokouksiin

Kunnanjohtaja

- johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan konsernipolitiikkaa
- aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan
- vastaa konserniohjeen mukaan kunnanjohtajalle kuuluvista tehtävistä
- seuraa kunnan omistajapolitiikan toteutumista ja raportoi tarvittaessa kunnanhallitukselle ja konsernijaostolle
- ohjeistava rooli konsernijaostolle tytäryhteisön johdon kanssa käytävistä tavoite- ja tuloskeskusteluista
- on läsnäolo- ja puheoikeus tytäryhteisöjen hallituksissa
- seuraa kuntakonsernin ja konserniohjeiden toimivuutta ja tekee tarvittaessa ehdotuksia konsernin rakenteen ja ohjeiden kehittämisestä kunnanhallitukselle ja konsernijaostolle.

Konsernijohto

Kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kunnanhallituksen konsernijaosto, sekä kunnanjohtaja. Konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä.

Konsernijaosto

- antaa ohjeet yhtiökokouksessa, vastaavissa elimissä tai muissa hallintoelimissä kuntaa edustaville henkilöille kunnan kannan ottamisesta käsiteltäviin asioihin
- seuraa ja arvioi yhtiöiden tavoitteiden toteutumista ja taloudellisen aseman kehitystä ja tekee niiden perusteella tarvittaessa esityksiä kunnanhallitukselle
- antaa kunnan ennakkokannan konserniohjeen edellyttämässä asioissa
- vastaa tytäryhteisöjen hallitusten jäsenten nimitysprosessista
- nimeää kunnan ehdokkaat tytäryhteisöjen hallitukseen
- nimeää yhtiökokousedustajat ja antaa heille omistajaohjauksen edellyttämät toimintaohjeet
- vastaa tytäryhteisöjen valvonnan järjestämisestä
- antaa valtuustolle selvityksen tytäryhteisöjen toiminnasta ja taloudesta kunnan tilinpäätöksen yhteydessä.

Konsernikokous

Kunnanhallituksen puheenjohtaja, kunnanjohtaja, tytäryhteisön toimitusjohtaja tai vastaava sekä hallintojohtaja voivat pitää konsernikokouksia, joissa voidaan antaa konsernisuosituksia. Kokouksen kokoonkutsujana ja puheenjohtajana on kunnanjohtaja.

6 KESKITETYT KONSERNITOIMINNOT

6.1 Keskitetyn toiminnan järjestäminen ja ohjeistus

Keskitettyjen palvelujen järjestämisestä vastaa tavallisesti kunta, joka siten myös viime kädessä päättää keskitetyn toiminnan laajuudesta. Konserniyhteisöjen tulee selvittää keskitettyjen toimintojen edellytykset ennen toimintojen toteuttamista. Keskitettyjen palveluiden käyttämisestä päätetään erikseen kussakin konserniyhteisössä emokunnan ohjeistuksen mukaisesti, ellei ole perusteltua syytä poiketa siitä.

6.2 Hankintoja ja omaisuuden luovutuksia koskevat ohjeet

6.2.1 Konsernin sisäiset hankinnat

Hankintalainsäädännön mukainen hankintojen kilpailuttamisvelvollisuus koskee kunnan tytäryhteisöjä. Konsernin sisäisiä hankintoja suunniteltaessa hankintasäännösten määräykset on otettava huomioon.

Hankinnat on kilpailutettava, jos kyseessä ei ole ns. sidosyksikköhankinta. Hankinnoissa noudatetaan yhtenäistä hankintaohjetta.

Hankintayksiköiden hankinnoissa noudatetaan julkisista hankinnoista annettua lakia ja sitä täydentäviä säädöksiä, kuntalakia ja hallintolakia ja lisäksi yhtenäistä hankintaohjetta.

Tavara- ja palveluhankinnoissa on noudatettava niistä annettua lainsäädäntöä, kunnan yleisiä hankintaohjeita sekä hallintosäännön määräyksiä ja muita ohjeita. Esimiesten on huolehdittava siitä, että hankinnoissa käytetään hyväksi voimassa olevat yhteishankintasopimukset ja olemassa olevat kilpailuttamismahdollisuudet.

6.2.2 Hankintayhteistyö

Kuntakonserniin kuuluvan hankintayksikön tulee päättää, mitkä hankinnat toteutetaan hajautetusti tai keskitetysti. Eri vastuualueiden tarvitsemat samankaltaiset tuotteet tai palvelut tulee mahdollisuuksien mukaan hankkia keskitetysti organisaation puitteissa. Yhteishankintojen toteuttamistavasta ja yhteishankinnoin hankittavista tavaroista päättää

kunnanhallitus, jollei hallintosäännössä tai kunnan yleisissä hankintaohjeissa ole toisin määrätty.

Hankintayhteistyöllä voidaan saavuttaa konsernille toiminnallisia ja taloudellisia etuja.

Konserniyhteisöjen tulee selvittää hankintayhteistyön edellytykset ennen hankintojen toteuttamista. Päätös hankintayhteistyöhön osallistumisesta tehdään erikseen kussakin konserniyhteisössä emokunnan ohjeistuksen mukaisesti, ellei ole perusteltua syytä poiketa siitä.

Hankintalain 20 §:n tarkoittamat yhteishankintayksiköt on perustettava ja niiden tehtävät määrättävä lain edellyttämällä tavalla. Hankintayksiköt voivat tällöin käyttää hyväkseen perustetun yhteishankintayksikön kilpailuttamia puitejärjestelyjä. Yhteishankintayksiköt voivat kilpailuttaa myös hankintayksiköiden tarvitsemia erillisiä tavaraeriä, palveluja tai rakennustöitä.

Konserniin kuuluva yhtiö tai yhteisö voi kuulua myös erityishankintalainpiiriin (1398/2016), tällöin ne noudattavat sitä.

7 KUNTAKONSERNIN TALOUDEN JA INVESTOINTIEN SUUNNITTELU JA OHJAUS

Kuntakonsernin taloutta tulee suunnitella ja hoitaa kestävästi ja kokonaisvaltaisesti.

Valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta. Konsernijohto neuvottelee tytäryhteisöjen kanssa asetettavista tavoitteista ennen niiden lopullista hyväksymistä. Yhteistyön tuloksena asetetuilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on kuntakonsernin kokonaisedun mukaista. Tytäryhteisöjen taloussuunnitelmien tulee perustua valtuuston niille asettamiin tavoitteisiin. Tytäryhteisön hallitus vastaa asianmukaisen taloudenhoidon järjestämisestä. Konsernijohto pyrkii tukemaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Kunnan talousarviossa ja -suunnitelmassa tulee ottaa huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Tätä varten tytäryhteisöjen tulee toimittaa kuntaan sen edellyttämät tiedot tytäryhteisöjen tulos-, rahoitus- ja investointisuunnitelmista sekä yhteisöjen toimintaan liittyvistä olennaisista riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Tämän lisäksi tulee toimittaa tietoja mm. tulevista konserni- ja yhtiöjärjestelyistä, merkittävistä muutoksista mainittujen yhteisöjen liiketoiminnassa ja toimialassa sekä merkittävistä sitoumuksista konsernijohton tarkemmin määrittelemällä tavalla

7.1 Talousarvio

Kuntalain mukaan valtuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista. Valtuusto asettaa strategiset tavoitteet kuntakonsernissa samaan tapaan kuin se määrittelee ne kunnassa. Tavoitteilla ohjataan konsernijohtoa, kuntaa eri yhteisöissä edustavia henkilöitä sekä tytäryhteisöjä.

Valtuuston tulee lisäksi asettaa tavoitteita, jotka ohjaavat kunnan edustajia tytäryhteisön toimielimissä. Valtuuston tulee ohjata asettamallaan tavoitteilla myös tytäryhteisöjä niiden omassa tavoitteenasettelussa.

Kunnan talousarviossa ja -suunnitelmassa esitetään omana kokonaisuutena kuntakonsernin kannalta olennaisia talousarviovuoden tulevia tapahtumia sekä vastuita ja velvoitteita.

7.2 Sijoituksista päättäminen

Sijoitustoiminnalla tarkoitetaan kunnan toimialaan liittyvää sijoittamista ja kassavarojen sijoittamista. Lisäksi kunnalla voi olla toimeksiantona sijoitettavia lahjoitusvaroja.

Kassavarojen sijoittaminen ja konserniyhteisöjen maksuvalmiuden turvaaminen

Kunta kilpailuttaa konsernitalin (pl. Inergia Oy). Konsernitalin käytöstä samoin kuin lyhytaikaisessa anto- ja ottolainauksessa noudatetaan kunnanhallituksen päättämiä periaatteita.

Konsernissa noudatetaan valtuuston hyväksymiä kunnan sijoitustoiminnan perusteita ja kunnanhallituksen antamia sijoitusohjeita.

Toimialaan liittyvä sijoittaminen

Toimialasijoittamisella tarkoitetaan sijoituksia, joilla edistetään kunnan tehtäviin kuuluvia päämääriä, esimerkiksi palvelutuotannon järjestämistä, elinkeinorakenteen muutosta tai työllisyyden turvaamista kunnan tai seutukunnan alueella.

Uudessa kuntalaissa säädetään edellytyksistä, joilla kunta voi myöntää lainaa, takauksia tai muita vakuuksia toisen velasta tai muusta sitoumuksesta (Kuntalaki 129 §).

Konserniyhteisön pääomasijoitusten tulee palvella kuntakonsernin toimialaan liittyviä tarkoituksia. Toimialasijoitukset ovat pääsääntöisesti pääomasijoituksia konserniyhteisöjen investointien rahoittamiseen.

Ennen kun tytäryhteisö tekee toimialasijoituksia, niistä on neuvoteltava konsernijohtoon kanssa.

7.3 Takauksen ja vakuuden antaminen

Kuntalain 129 §:n mukaan kunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä. Kunta ei saa myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vastavakuuksilla. Kunta voi myöntää takauksen tai muun vakuuden kilpailutilanteessa markkinoilla toimivan yhteisön velasta tai muusta sitoumuksesta ainoastaan, jos yhteisö kuuluu kuntakonserniin tai se on kuntien tai kuntien ja valtion yhteisessä määräysvallassa.

Kunta yksinomaan takaa tytäryhteisöidensä tai tyttärien tytäryhtiöiden lainoja. Sama koskee myös vakuuksia, elleivät ne perustu osakassopimukseen tai vastaavaan.

8 KONSERNIVALVONTA, RAPORTOINTI JA RISKIENHALLINTA

8.1 Konsernin valvonta

Konsernivalvonnasta vastaa konsernijohto.

Konsernivalvonnan kohdealueita ovat erityisesti konserniyhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi. Konsernissa sovitaan yhteisesti käytettävät tunnusluvut ja mittarit.

Konsernivalvonnassa seurataan myös valtuuston tytäryhteisöjen toiminnalle asettamien tavoitteiden toteutumista sekä konserniohjeen noudattamista erityisesti keskitetyissä konsernitoiminnoissa ja konsernin sisäisten palvelujen käytössä.

Kunnanjohtaja toimii kunnan puolelta neuvottelijana tytäryhteisöjen kanssa. Neuvotteluyhteys sisältää säännölliset neuvottelut tytäryhteisöjen toimitusjohtajien kanssa.

8.2 Sisäinen tarkastus ja valvonta

Sisäinen tarkastus on osa sisäistä valvontaa.

Sisäisellä tarkastuksella on oikeus pyytää ja saada tytäryhteisöiltä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi- ja kehittämistoiminnan sekä muun tarkastustoiminnan edellyttämät tiedot. Sisäisellä tarkastuksella on oikeus tarkastaa tytäryhteisön toimintaa ja

taloutta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämiseen liittyviä prosesseja. Sisäisen tarkastuksen henkilöstö ei saa paljastaa sivulliselle haltuunsa mahdollisesti saamaansa salassa pidettävää tietoa.

Kuntalain 123 §:n mukaan tilintarkastuskertomuksessa annetaan mm. lausunto sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä esitys vastuuvapauden myöntämisestä sekä mahdollisesta tilivelvolliseen kohdistuvasta muistutuksesta.

Tytäryhteisön hallituksen on huolehdittava siitä, että yhteisössä on määritelty sisäisen valvonnan toimintaperiaatteet ja menettelyt osaksi johtamista ja päätöksentekoa ja että yhteisössä seurataan valvonnan toimivuutta.

Kunnanjohtaja, liikelaitoksen johtaja sekä toimialojen ja tulosalueiden johtavat viranhaltijat vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta toimialallaan ja tulosalueellaan, ohjeistavat alaisiaan toimintayksiköitä sekä raportoivat kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti (Hallintosäntö 80 §).

8.3 Raportoinnin sisältö ja rajoitukset

Kunnan tytäryhteisön ja kuntayhtymän on annettava kunnanhallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot.

Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Tytäryhteisön tulee antaa seurantaa varten kunnalle puolivuositain raportti joka sisältää;

- selvitys tavoitteiden seurannasta
- selvitys toiminnan ja talouden kehittymisestä ja arvio niihin liittyvistä riskeistä

Tytäryhteisöllä tulee olla tätä varten riittävät talouden ja toiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmät sekä yhteisön hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet. Todennäköisesti realisoituvasta riskistä on raportoitava viipymättä konsernijohtolle.

Kuntakonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen tilikauden tulee olla kalenterivuosi, ellei tästä poikkeamiseen ole erityistä syytä. Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä tulee noudattaa soveltuvaa yhteisöoikeudellista lainsäädäntöä, kirjanpitolain mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksiä, kuntalain mukaisia konsernisäännöksiä sekä hyvää kirjanpitotapaa.

Tytäryhteisöjen tulee toimittaa kunnalle tiedot konsernitilinpäätöksen laatimista varten. Konsernijohto tai muu konsernijohtoon määrittelemä taho (esim. talousjohto) antaa tarkemmat ohjeet konsernitilinpäätöksen laatimiseksi tarvittavista tiedoista, laadinta-aikataulusta, tiedonannon määräajoista ja mahdollisista tiedonantopohjista tilinpäätös- ja toimintakertomustietojen ilmoittamisessa.

8.4 Riskienhallinta

Menestyksellinen konsernijohtaminen edellyttää, että konsernin riskit on tunnistettu kokonaisvaltaisesti (esim. taloudelliset riskit, henkilöstöriskit ym.) ja niihin on varauduttu.

Tytäryhteisöiltä edellytetään riskien kartoitusta ja riskienhallintaohjelmaa. Riskit tunnistetaan ja niitä seurataan aktiivisesti.

Kunta kilpailuttaa konsernissa otettavat vakuutukset viiden vuoden välein tai tarvittaessa useamminkin. Voimassa olevista vakuutussolehdista tulee selvittää kuntakonsernin kokonaistaloudellinen etu ennen mahdollisia muutoksia. Inergia Oy:llä on mahdollista kilpailuttaa vakuutuksensa myös itsenäisesti kokonaistaloudellinen etu huomioiden.

Kuntakonsernin riskit jaotellaan neljään pääryhmään, jotka ovat strategiset, taloudelliset ja toiminnalliset riskit sekä vahinkoriskit (tai muu kunnan määrittelemä ryhmittely). Kaikkiin näihin ryhmiin voi kuulua sisäisiä tai ulkoisia riskejä. Riskienhallintaa toteutetaan talousarvion (ja merkittävien päätösten) valmistelun yhteydessä. Tilinpäätöksen yhteydessä toimitetaan raportit sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumisesta tilikauden aikana tilinpäätössohjeistuksen mukaisesti.

9 KUNTAKONSERNIN TARKASTUS

9.1 Tilintarkastajan valinta

Kunnan toiminnan kannalta merkittäviin yhteisöihin tulee valita sama JHTT tarkastaja tai -yhteisö, joka on valittu kunnan tilintarkastajaksi.

Kunnan tytäryhteisön tilintarkastajaksi valitaan kunnan tilintarkastusyhteisö, ellei tästä poikkeamiseen ole tytäryhteisöjen suureen lukumäärään tai muuhun tarkastuksen järjestämiseen perustuvaa syytä. Kaikkiin kunnan tytäryhteisöihin tulee valita tilintarkastaja, vaikka yhteisöä koskevat säännökset sallisivat myös toiminnantarkastajan valitsemisen. Asia tulee huomioida yhtiöjärjestyksessä.

9.2 Tarkastuslautakunnan tehtävät konsernin tarkastuksessa

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on mm. arvioida kuntakonsernille asetettujen tavoitteiden toteutumista ja huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida konserniyhteisöille asetettujen tavoitteiden toteutumisen lisäksi konsernivalvonnasta vastuussa olevien henkilöiden toiminnan tuloksellisuutta.

Tarkastuslautakunta laatii suunnitelman konserniyhteisöjen tilintarkastuksen järjestämisestä tilintarkastajaehdokkaiden nimeämistä varten. Kunnanhallitus nimeää

tilintarkastajaehdokkaat yhtiökokouksissa ja säätiöiden vuosikokouksissa tehtävää päätöstä varten.

Tarkastuslautakunnalla on oikeus pyytää ja saada tytäryhteisöiltä tietoja valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisen ja kuntakonsernin tuloksellisuuden arviointia varten. Tarkastuslautakunta voi kutsua tytäryhteisön toimielimen jäsenen tai palveluksessa olevan henkilön kuultavaksi lautakunnan kokoukseen. Tarkastuslautakunnan jäsen ei saa paljastaa haltuunsa saamaa salassa pidettävää tietoa sivulliselle.

Tarkastuslautakunnan jäsen ei voi olla kuntakonsernin yhteisön puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja (Hallintosääntö 9 §).

10 HENKILÖSTÖPOLITIikka

Henkilöstöön noudatetaan kunnanhallituksen (Kh 26.11.2012) ja tytäryhteisöjen hyväksymiä Inarin kuntakonsernin henkilöstöperiaatteita.

Konsernin tytäryhteisöjen tulee noudattaa soveltuvin osin kunnanhallituksen vuoden 2014 aikana tarkentamia kuntaan ja kuntakonserniin liittyviä henkilöstöohjeita. Toiminta- ja työympäristö kunnassa ja kunnan omistamissa yhtiöissä on erilainen.

Henkilöstön hankinnassa tulee yhteisöjen ottaa huomioon konsernin sisäiset henkilöstön siirtotarpeet.

Tytäryhteisöt liittyvät jäseneksi kuntatyönantajan perustamaan työntantajayhteisöön, ellei toiminnan laatu ja tytäryhtiön etu muuta edellytä.

Tytäryhteisöt järjestävät eläkevakuutuksensa Kuntien eläkevakuutuksessa silloin kun se kunnan edun mukaista eikä tytäryhtiön etu muuta edellytä.

Toimitusjohtajasopimuksissa noudatetaan kunnanhallituksen hyväksymiä periaatteita.

11 KONSERNIPALVELUT

Yhteisiä konsernipalveluja voidaan järjestää, jos niin konsernissa sovitaan. Hankintaohjeeseen sisällytetään tarvittaessa ohjeistus sisäisten palvelujen hankinnasta.

Kuntakonsernin sisäisissä hankinnoissa ei ole kilpailuttamisvelvollisuutta. Näissäkin hankinnoissa voidaan kuitenkin soveltuvin osin noudattaa hankintaohjeita, jos hankintayksikössä sovelletaan ns. tilaaja-tuottaja- järjestelmää. Hankinnan säilyminen kuntakonsernin sisäisenä sidosyksikköhankintana arvioidaan hankintalain 15§:n ja oikeuskäytännön perusteella.

12 TIEDOTTAMINEN KONSERNIA KOSKEVISTA ASIOISTA

Kuntalain 29 §:n mukaisesti kunnan on sopivin tavoin tiedotettava asukkailleen yhteisön tai säätiön toiminnasta silloin, kun se hoitaa kunnallista tehtävää. Yhteisön tai säätiön on annettava tiedotusta varten kunnan keskushallintoon tiedotuksesta vastaavan viranhaltijan ohjeiden mukaiset tiedot. Ohjeen tulee pohjautua konserniohjeeseen. Ennen tietojen antamista yhteisön tai säätiön on arvioitava voidaanko tiedot antaa aiheuttamatta yhteisölle haittaa.

Yhteisöjä koskevasta tiedotuksesta vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja sekä kunnan puolella kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Yhteisön tiedottamisen on tuettava konsernin asettamia tavoitteita ja toimintapolitiikkaa. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida kunnan yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.

Yhteisön tai säätiön on myös oma-aloitteisesti tiedotettava toiminnastaan ja taloudestaan. Yhteisön tai säätiön on informoitava kuntaa ennen merkittävän asian julkiseksi tuloa. Yhteisön tiedottamisen on tuettava konsernin asettamia tavoitteita.

Kunnan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaaminen

Kunnan luottamushenkilöllä on oikeus kuntalain 83 §:n mukaisesti saada kunnan viranomaisilta sen hallussa olevia tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, joita luottamushenkilö pitää toimessaan tarpeellisina ja jotka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaan eivät ole vielä julkisia ja jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Tietopyyntö esitetään kirjallisesti ao. viranhaltijalle. Luottamushenkilö ei saa luovuttaa tietojensaantioikeuden nojalla saamia tietoja eteenpäin, koska tiedot on tarkoitettu vain hänelle henkilökohtaisesti luottamustehtävän hoitamista varten. Asiakirjoihin tulee merkitä, mikäli ne ovat salassa pidettäviä.

13 TYTÄRYHTEISÖJEN NEUVOTTELUVELVOITTEET

Yhteisön hallituksen on hankittava jo asian valmisteluvaiheessa kirjallinen kunnan/konsernijohdon kanta seuraaviin toimenpiteisiin:

- tytäryhteisön perustaminen
- yhteisön toiminta-ajatuksen, toiminnan tai juridisen rakenteen muuttaminen asioihin, jotka olennaisilta osin poikkeavat kuntastrategiassa ja talousarviossa tytäryhteisöille asetetuista tavoitteista
- yhteisön toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyksikköasemansa suhteessa kuntaan
- hallituksen yhtiökokoukselle tekemästä voitonjakoehdotuksesta
- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen

- toimitusjohtajan valinta ja palkkausjärjestelmä ja sen muutokset
- yhtiön henkilöstön kannustinjärjestelmä ja sen muutokset
- pääomarakenteen muuttaminen
- toimintaan nähden merkittävät investoinnit
- varsinaiseen toimintaan kuulumattomat tai siihen vain epäsuorasti liittyvät investoinnit ja niiden rahoitus
- kiinteistö- ja yrityskaupat
- osakkeiden merkintä, mikäli osakkeiden ostamista ja omistamista ei erityisesti annettu yhtiön tehtäväksi
- toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien (ml. immateriaalioikeudet) hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen
- merkittävä lainanotto ja -anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiöitä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen muuttaminen
- johdannaisinstrumenttien käyttö
- muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajan taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimuksiin perustuvista oikeuksista luopuminen
- periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laaja-kantoiset muutokset, merkittävät henkilöpoliittiset ratkaisut
- yhteisössä noudatettavan työehtosopimuksen valinta tai vaihtaminen
- eläkeyhtiön valinta ja vaihtaminen
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen
- yhtiökokoukselle tehtävä voitonjakoehdotus, mikäli se poikkeaa yhtiön noudattamasta tavanomaisesta voitonjakokäytännöstä
- merkittävien käyttöomaisuushyödykkeiden ja -arvopapereiden luovutuksista tulee ilmoittaa ennalta kunnalle.

14 KUNNAN TYTÄRYHTeisÖJEN HALLITUSTEN KOKOONPANO JA NIMITTÄMINEN

Kuntalain 47 §:n mukaan kunnan tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus sekä strateginen merkittävyys.

Konsernijaosto vastaa tytäryhteisöjen hallitusten jäsenten nimitysprosessista ja nimeää kunnan ehdokkaat tytäryhteisöjen hallitukseen. Hallitusjäsenehdokkaiksi tulee nimetä ja valita tasa-arvolainmukaisesti tasapuolisesti naisia ja miehiä. Tytäryhteisöjen hallitukseen nimetään kuntakonsernin ulkopuolisia henkilöitä, mikäli se on kuntakonsernin kokonaisedun näkökulmasta perusteltua. Tytäryhteisöjen hallituksella tulee kollektiivina olla toimialan tuntemuksen lisäksi riittävä liiketoiminnan ja talouden osaaminen sekä kyky ohjata toimitusjohtajaa yhteisölle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

15 KUNNAN TYTÄRYHTEISÖJEN HYVÄ HALLINTO-JA JOHTAMISTAPA

Kuntalain 47§:n mukaan konserniohjeisiin tulee sisällyttää tarpeelliset määräykset kunnan tytäryhteisön hyvästä hallinto- ja johtamistavasta.

Konserniyhteisöjen tulee hyväksyä yhtiössä noudatettavat hyvän hallinnon ja johtamistavan periaatteet siten, että ne varmistavat, että tytäryhteisöissä toteutuvat terveet liikeperiaatteet, riittävä avoimuus, taloustietojen oikeellisuus, asianmukainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta ja että kuntien omistuksia hoidetaan tarkoituksenmukaisesti, luotettavasti ja tehokkaasti kuntakonsernin kokonaisuena turvaten.

Hyvää hallintotapaa koskevaa suositusta noudatetaan kuntakonsernissa ja konserniin kuuluvissa tytäryhtiöissä sekä osakkuusyhteisöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä tai yhtiöjärjestyksestä muuta johdu.

Tytäryhteisöjen hallitusten tulee tutustua kunnassa ja tytäryhteisön hallituksessa hyväksytyyn ohjeeseen ja noudattaa sitä hallitustyöskentelyssään. (Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan tulee huolehtia hallituksessa hyväksytyn ohjeen antamisesta uudelle toimitusjohtajalle ja uusille hallituksen jäsenille heidän tultua valituksi tehtävään). Hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskeva ohje ohjaa myös yleisohjeena kuntaa yhtiökokouksessa edustavia ja muita kunnan puolesta omistajaohjausta käyttäviä.